

"NAŠ GLAS" izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto din 40.—, za pol leta din 20.—, za četrt leta din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštnino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/L. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokoјence

Planinski:

V novo dobo!

Ko se ob novem letu razgleduje obrtnik, trgovec, uradnik, zasebnik po dogodkih, uspehih in neuspehih v minulnem letu, preudarja tudi, ali in kako bo svoje življenje, delovanje in poslovanje preuredil, izboljšal. Gospodarsko leto javnopравниh ustanov, zlasti države, se sicer ne sklada s koledarskim letom, vendar pa sedanji notranje- in zunanjepolitični položaj, posebno po zaključku skupščinskih volitev imperativno sili na to, da se končno likvidira hrvatsko vprašanje in pritegne tudi hrvatski narod k upravljanju države. Način rešitve tega kočljivega problema je odvisen od medsebojne uvidenosti in sporazuma politikanih činiteljev.

V zvezi s tem bo treba očistiti tudi javno upravo vseh izrastkov in zablod, ki so se zagrešile vseh zadnjih dvajset let.

Državnega uslužbenca prva in poglavitna naloga je, da dela za blagor ljudstva in države, ravnaoč se edinole po zakonu, vesti in v danem primeru po — navodilih. In resnici na ljubo moramo potrditi, da je bilo naše uradništvo doslej prav vselej v svojem delu po ogromni večini zvesto svoji službeni prisegi, v službi pa disciplinirano in lojalno brez ozira na to, kdo ima slučajno v rokah državne vaje. Potemtakem ni razloga za menjavanje uslužbencev na raznih važnih položajih, če se menja režim.

Tisti činitelji, ki bodo z novim postopanjem pripomogli, da pridemo iz opisanega stanja ven, ne bodo želi hvalečnosti samo pri uradništvu, ampak si bodo pridobili trajnih zaslug za vse ljudstvo in državo, kajti k sanaciji težkih prilik, k realizaciji važnih upravnih problemov more uspešno prispevati le duhovno in moralno zdrav in gmotno zavarovan, gospodarsko uravnovešen in zadovoljen uslužbenški aparat. Le tak uradniški kader bo imel na razpolago vso svojo umsko moč za javen blagor.

Državni nameščenci se torej bore za uresničenje treh fundamentalnih zahtev:

1. Za izboljšanje gmotnega položaja, ker se spričo svojih nezadostnih prejemkov na eni in rastoče draginje na drugi strani vidno sproletarizujejo.

Dajte uradništvu, ki služi z vsem srcem in močjo državi in narodu, kruha, miru in zadovoljnosti!

Ta nujni apel pošiljamo tudi novi narodni skupščini, ki se sestane 16. t. m. na zasedanje. Naj odpoči novo, srečnejše in pravičnejše razdobje v zgodovini personalno-upravnih vprašanj jugoslovanskega državnega nameščenstva!

Predlogi za novi finančni zakon

Jugoslovansko učiteljsko združenje pošilja leto za letom nekako ob tem času, preden se prične sklepanje o novem drž. proračunu in fin. zakonu, odločujočim činiteljem svoje predloge glede sprememb in dopolnitev obstoječe zakonodaje, kar naj bi uveljavil novi finančni zakon. Že lani smo objavili v izvlečku poglavitne predloge učiteljske organizacije, zlasti tiste, ki so splošnega značaja in se v enaki meri tičejo uradništva vseh strok in kategorij. Čeprav ostanejo ti predlogi po navadi — žal! — samo glas vpijočega v puščavi, vendar je dolžnost organizacije, da predloge stavlja, naša dolžnost pa je, da z njimi seznanjamo javnost.

Najvažnejša zahteva našega učiteljstva je: **stalnost na službenem mestu**. Zato naj se po tem predlogu doda zakonu o ljudskih šolah zakonsko pojasnilo, da je razumeti pod »stalnostjo« nepremestljivost učitelja s službenega mesta. Stalni učitelji smejo biti premeščeni samo: 1. na prošnjo, 2. po službeni potrebi in 3. za kazen. Službena potreba nastane tedaj, če se učiteljev razred opusti, kazen pa more izreči samo disciplinsko sodišče po izvedbi predpisanega postopka. — To zahtevo utemeljuje predlog takole: »Vprašanje učiteljske stalnosti ni ozek stanovski problem; kaže se kot splošen problem državno-prosvetne politike. — Stalne spremembe so sploh brez koristi, ker pomenijo zastoj. Stalno premeščanje ni nikoli ustvarilo kaj stvarnega ali pozitivnega, ker predstavlja življenje od danes do jutri, ki je ne samo daleč od ustvarjanja in pozitivnosti, temveč depimira, razvija nagnjenje k tavanju in površnosti. Vsaka premestitev učitelja škodi naravnost učitelju, šoli in ljudstvu. Občutek nestalnosti in negotovosti v službi ovira vsako akcijo, odlaga vsako resno delo.« — Vse povedano velja bolj ali manj tudi za uslužbenstvo drugih strok.

Spremeniti je treba uredbi o dokladah aktivnih in upokojenih uslužbencev in doseči **zvišanje doklad**. Podrobne zahteve je vsebovala že spo-

menica, ki so jo začetek novembra predložile združene organizacije banu dravske banovine. Predlog utemeljuje organizacija takole: Sedanji dohodki učiteljstva ljudskih šol in tudi velikega števila drž. uslužbencev so izpod eksistenčnega minimuma. Njihove osnovne potrebe so v tolikšni meri skržene, da komaj zadostujejo za vzdrževanje golega življenja. Današnje gmotne razmere učiteljev so zelo težke in nevzdržne. Uredba, ki jo je treba odpraviti, je z vso težo prizadela učiteljske družine. Ni pretiravanje, če trdimo, da so mnoge učiteljske družine zaradi nezadostnih dohodkov v naravnost obupnem položaju in padajo v pravo revščino. — V enako žalostnem položaju životarijo tudi vsi ostali drž. nameščenci, ki prav tako komaj čakajo na zvišanje prejemkov.

Spremeni naj se določba uradn. zakona tako, da bosta odslej **samo dva draginjska razreda**. Razen imenoma navedenih banovinskih mest in drugih krajev, naj bodo vsi ostali kraji v dosedanjem II. drag. razredu. — Utemeljitev: Osebne doklade drž. uslužbencev spadajo po § 26. u. z. v tri drag. razrede. Po ti razdelitvi spadajo v III. razred vsi kraji, kjer ni okrajnega načelstva. Po zakonodavčevi zamisli so ti kraji najcenejši, toda to merilo ne ustreza današnjim splošnim gospodarskim in tržnim razmeram v državi. Ugotoviti je treba, da je v III. drag. razredu, zlasti v vaseh, cena premnogim življenjskim potrebščinam mnogo višja kakor v večjih mestih. Večina učiteljstva službuje po vaseh in dobiva najnižje osebne doklade. Omeniti je treba izdatke, ki so neizbežni: zdravnik in event. zdravljenje ob boleznih, nakup zdravil in drugih potrebščin, ki jih je mogoče kupiti samo v mestih in ki so v podeželskih krajih znatno dražje. Veliko breme podeželskemu učitelju — enako kot slehernemu aktivnemu ali upokojenemu uslužbencu — je tudi šolanje otrok v mestu.

Izredne važnosti je predlog, ki zahteva redno, **avtomatsko časovno napredovanje**. Ta predlog je utemeljen z dejstvom, da dosedanji način napre-

dovanja učiteljstva ni ustrezal zahtevam popolne pravičnosti. Mnogi učitelji z izpolnjenimi zakonskimi pogoji niso napredovali, med njimi tudi taki z neospornimi zaslugami in velikim številom službenih let. Mlajši so jih mnogokrat prehiteli. Gmotni položaj ljudskošolskega učitelja dobiva že skoro obliko skrajnega siromaštva. Napredovanje jim vsaj nekoliko izboljša gmotno stanje. Predlagani amandman za letošnje proračunsko leto ne bi imel finančnih posledic, ker morajo itak vsi napredovanci čakati polnih 13 mesecev na višje prejemke. Odstrani naj se tudi določba § 47. u. z., po kateri je možno napredovanje samo na izpraznjeno mesto, kar predstavlja samo nepotrebno oviro za napredovanje. — To splošno zahtevo morajo toplo podpreti prav

vsi aktivni drž. nameščenci.

Učiteljem ljudskih šol naj se omogoči **napredovanje v V. položajno skupino**, če so v VI. skupini odslužili tri leta. Ta predlog je utemeljen z okolnostjo, da je tudi drugim uslužbencem s popolno srednjo ali strokovno šolo omogočeno napredovanje do V. skupine.

Določba o **delnem celibatu učiteljc** naj se odpravi. Utemeljevati tega predloga ni treba, ker smo to že ponovno storili. — **Učiteljicam, materam** več kot treh otrok, se po dvajset učinkovitih službenih letih na prošnjo mora dovoliti upokoјitev s pripadajočo pokojnino. — Za proračunsko leto 1939./1940. naj se pripravi proračunski kredit za **2000 novih učiteljskih pripravnikov**.

(Konec prih.)

Železničarji za zvišanje prejemkov

V odposlanstvu 18 strokovnih organizacij slovenskih državnih uslužbencev, ki je dne 10. novembra izročilo g. banu dravske banovine spomenico o nevzdržnem položaju in potrebi zvišanja prejemkov drž. uslužbencev, je bil zastopan tudi ljubljanski pokrajinski odbor Združenja jugoslov. narodnih železničarjev in brodarjev. Zastopnik te organizacije je izročil posebno spomenico, iz katere povzemamo naslednje odstavke:

»Gmotno stanje, v katerem se nahajajo aktivni in upokojeni železniški uslužbenci vseh kategorij in vrst službe v območju ljubljanskega železniškega ravnateljstva, je skrajno slabo in postaja iz dneva v dan težje. Danes je gospodarsko gibanje železničarjev zelo omejeno in v mnogih primerih enako beračenju, kar ima za posledico telesno in duševno propadanje uslužbencev z družinami vred.

Naglašamo, da je železničar ves čas od leta 1918. s točnim, požrtvovalnim in vestnim opravljanjem svoje napore, odgovorne in tudi nevarne službe izkazal ljudstvu in državi neprecenljive usluge, ki so dobro služile gospodarskemu in kulturnemu dvigu države in ljudstva.

Podpisana organizacija je že v neštetihih resolucijah, spomenicah, vlogah, člankih in razpravah vsestransko obdelala vprašanje res teškega življenja železničarjev in tudi pokazala pota in sredstva, kako temu odpomoči.

Ponovno naglašamo, da je železniško osebje vsled splošnega dviga cen zašlo v skrajno obupen položaj. Od leta 1935. do danes je zrasel indeks cen za 30 do 40 %, in kaže še vedno tendenco dviganja, medtem ko so se prejemki le malenkostno zvišali z regulacijo istih l. 1937.

Posledice tega nezadovoljivega stanja so:

1. Neprimerna in nehigienska stanovanja, ki so leglo raznih bolezni (to

velja predvsem za stanovanja železniških delavcev).

2. Zaradi pritrgovanja za obleko, obutev, šolo itd. so uslužbenci in družine slabo in nezadostno hranjeni. Obleka, kolikor si je nabavljajo, je slabe kakovosti in zato tak izdatek ni gospodarski.

3. Število dolžnikov stalno narašča, in se lahko trdi, da je že dosežena stopnja prezadolženosti.

4. Zaradi večnih morečih skrbi za svoj in družine obstanek ni uslužbenec v stanu, posvetiti opravljanju službe vso potrebno pazljivost, zaradi česar je varnost žel. prometa zmanjšana.

5. Zaradi takih razmer je železničar dandanes izobčen iz društvenega in družbenega življenja.

6. Množica je zapadla apatiji. V interesu ljudstva in države je, da se železničarjem izboljšajo življenjski pogoji. Sredstva za to so tu, ker so naše železnice visoko aktivne.

V zadnjem času so najmerodajnejši činitelji državne uprave dali v javnost povoljne izjave o izboljšanju gospodarskega stanja v državi in o občutnem naraščanju državnih dohodkov. To nam daje upanje, da se bodo tudi železničarjem plače primerno izboljšale.

Prednja spomenica ima namen g. bana opozoriti na nevzdržno gospodarsko stanje in najvljudneje prositi, da z vso svojo avtoriteto vpliva na činitelje, ki odločajo o usodi drž. uslužbencev, za izboljšanje prejemkov aktivnim in upokojenim železniškim uslužbencem.

Dodane so prednim utemeljitvam še poglavitne zahteve, namreč: 1. da se aktivnim železničarjem priznajo prejemki po zakonu o drž. prom. osebju iz l. 1931.; 2. da se izenačijo draginjske doklade starih in novih upokojencev z dokladami aktivnih uslužbencev; in 3. da se delavcem izboljšajo prejemki z zvišanjem dnevnic.

Težave poštних uradnikov

Na seji izvršnega odbora Združenja uradnikov p. t. t. stroke, ki je bila v dneih od 22. do 24. novembra p. l., so člani in predsedniki banovinskih sekcij, kakor poroča beograjska »Jugoslovanska pošta, telegraf, telefon« z dne 6. decembra 1938., št. 127/28, soglasno ugotovili tole:

»1. Da se splošni položaj in stanje p. t. t. osebja v tem letu nista popravila, temveč sta se nasprotno znatno poslabšala. Iz podatkov uradne statistike je videti, da je od leta 1936. do 1937. p. t. t. promet zrasel za skupno okrog 68,500.000 delavnih edinic, čisti dobiček pa se je povečal za približno 25,500.000 din, v isti dobi so se pa

uslužbenci obremenili z večjim delom. Leta 1937. je odpadlo na posameznega uslužbenca na leto po 69.387 delovnih edinic ali na mesec po 5782, leta 1937. je bil pa vsak uslužbenec obremenjen na leto s 73.864 ali na mesec s 6155 delavnimi edinicami. Od leta 1929. do 1937. se je količina dela za vsakega manipulativnega uslužbenca zvišala za skoro 4000 delovnih edinic.

2. Da po staležniku za zunanjo manipulativno službo še vedno primanjkuje nad 2200 uslužbencev, čeprav je bil ta staležnik izdelan po manjšem prometu iz prejšnjih let.

3. Da še dandanes čaka na napredovanje 2555 uradnikov.

4. Da so vsi predlogi Združenja, ki jih je predložilo poštenu ministru zaradi izboljšanja nezdravega stanja v p. t. t. stroki in zaradi popravila slabega položaja osebja, ostali do da-

nec brez odgovora, razen predloga za novi proračun za leto 1939./1940., ki je bil, kakor se je dognalo, deloma sprejet.

Zdravstveno skrbstvo za poštarje

Beograjsko glasilo Združenja uradnikov p. t. t. stroke objavlja naslednjo vlogo, ki jo je organizacija izročila poštenu ministru v zadevi izboljšanja zdravniške službe v poštenu resorcu. Člančič v »Jugoslovenski pošti t. t.« se glasi:

»Pri našem ministru je nastavljenih 6 uradnih zdravnikov, ki opravljajo preglede naših uslužbencev. Vendar so se že nekajkrat doslej dogodili zelo hudi in resni primeri, da oboleli uslužbenec ni mogel dobiti nobenega izmed naših zdravnikov, tako da je nastala nevarnost celó za uslužbenčvo življenje samo.

Pred nekaj časa se je zgodil izredno hud primer, ko je neki naš uslužbenec okoli desete ure zvečer pričel bruhati kri. Ker nobenega naših uradnih zdravnikov ni bilo doma oz. vsaj tako so se glasila pojasnila, se je njegovi družini komaj posrečilo priti do zdravniške pomoči na občinski ambulanci. Ta pomoč je prišla komaj okoli ene ponoči, ko je bolnik zaradi velike

izgube krvi padel že skoro v agonijo. Toda nesreča je bila še toliko večja, ker se je komaj posrečilo, da so ga sprejeli v bolnico. Za sprejemanje bolnikov v bolnico je tudi v tako izrednih primerih potrebno napotilo s strani uradnega zdravnika. Po dveh krvnih transfuzijah je bilo bolniku življenje šele rešeno.

Ni treba naglašati kako ogromne važnosti je za življenje uslužbencev, med katerimi jih je velik del hudo bolnih, trenutna in nagla zdravniška intervencija, da bi se jim vsaj v tako skromnih mejah zajamčila zdravniška pomoč.

Zato prosimo ministru, naj se dolžnosti zdravniške službe uredi na boljši in varnejši podlagi, tako da se v krajih, kjer je več uradnih zdravnikov, zajamči zdravniška pomoč tudi ponoči, to pa na ta način, da bo vsako noč eden izmed zdravnikov dolžan biti na razpolago v svoji ordinaciji, t. j. da ne bo ponoči zapuščal svojega stanovanja.

Zborovanje marib. upokojenec

Od »Društva jugoslov. državnih in samoupravnih upokojenec (-enk) v Mariboru« smo prejeli poročilo o zadnjem zborovanju društva. Prejeli smo poročilo žal prekasno za natisk v zadnji številki, zato objavljamo danes poglavito njegovo vsebino.

Na Štefanovo, dne 26. decembra 1938., je bil v Narodnem domu v Mariboru sklican izredni občni zbor mariborskega upokojenškega društva. Z veliko napetostjo pričakovane zborovanja se je udeležilo 175 društvenih članov, med njimi zaupniki organizacije iz Ptujca, Poljčan, Slovenj Gradca in drugod. Kot zastopnik upravnega oblastva I. stopnje se je udeležil zborovanja pol. komisar Dr. Kukovič.

Izredni občni zbor je vodil podpredsednik g. prof. dr. Jakob Zmavc, ki je to funkcijo opravljal s potrebno energijo in objektivnostjo, predsednika zborovanja so pa podpirali vsi uvidni društveni člani, tako da je poteklo v lepem redu in tovariškem duhu.

Glavni spored zborovanja, to je sklepanje o združitvi mariborskega dru-

štva z ljubljanskim društvom upokojenec, se ni mogel izvršiti, ker je nasprotno določbam društvenih pravil, po katerih so taka vprašanja pridržana izključno pristojnosti rednega občnega zbora.

Eden od vodilnih pristašev združitve mariborskega društva z ljubljanskim je hotel izvesti neko glasovanje o tem vprašanju, pa ga je predsedujoči zavrnil. Po odhodu nekaterih nezadovoljnih članov (okrog 12 oseb) se je razvila pri točki »Slučajnosti« živahna izmenjava misli o društvenem delovanju. Različni govorniki so izrazili vodstvu društva neomejeno zaupanje in zahvalo za njegovo neumorno, nesebično in koristno delo v prid društvu članstvu.

Tako je vprašanje fuzije oz. likvidacije, ki že nekaj mesecev živahno zanima mariborske upokojenec, včlanjene pri ondnotnem upokojenškem društvu, odloženo do prihodnjega rednega občnega zbora organizacije, ki bo predvidoma še to pomlad.

Po megli jasnina

Pod tem naslovom je objavila »Naša Reč«, somborsko upokojenško glasilo, članek g. D. Stajevića, I. podpredsednika organizacije, o zborovanju upokojenec v Beogradu sredi novembra in o sprejemu odposlanstva upokojenških društev. Iz članka podajamo nekaj odlomkov:

»V ministru zunanjih del so nam rekli, da nas bo g. predsednik vlade sprejel v svojem zasebnem stanovanju. Zaradi posebne pazljivosti, izkazane nam, smo tedaj v svoji duši občutili, kakor da se megla (ki je prej ovijala ves Beograd; op. prev.) polagoma redči in da se nam tudi v duši polagoma jasni. In zares nismo se zmotili. Ko smo čakali v apartmanu gospoda predsednika vlade, smo bili vsi boljše razpoloženi. Toda to razpoloženje je

doseglo vrhunec, ko je predsednik vlade, g. dr. Milan Stojadinović, nenadoma stopil v sobo, v kateri so ga odposlanci čakali in ko je vsakega posameznega zastopnika pristržno pozdravil in mu stisnil roko. Ta neposrednost, pazljivost in fina, enostavna, iskrena in prostodušna pristržnost v občevanju je naredila globok vtisk in povzročila veselo razpoloženje med prisotnimi odposlanci. Ko so se odposlanci po takem sprejemu vračali, se je megla polagoma redčila, a skozi ostanke megle so prodirali sončni žarki: žarki upanja in vere.

Ob našem kongresu in bivanju v Beogradu se moram spomniti na lepo pazljivost, pristržnost in gostoljubnost akcijskega odbora beograjskih upokojenec, zlasti pa

njihovega predsednika, ki je bil hkrati tudi predsednik kongresa, g. B. Matovića, načelnika ministru v p., ki je storil vse mogoče, da je bilo naše bivanje v Beogradu kar prijetnejše, s čimer je tudi popolnoma uspel. Posebno pazljivost so užili odposlanci s tem, da je po končanem banketu, prirejenem na čast odposlancem na intervencijo g. Bože Matovića dala beograjska občina odposlancem na razpolago luksuzen avtobus, s katerim smo se peljali po krasni okolici naše lepe prestolnice Beograda. Peljali so nas celo čez pančevski most prav do Pančeva in nazaj.

V uvodniku pa navaja isti list, da je odposlanec splitskega upokojenškega dru-

štva govoril o potrebnosti ustanovitve upokojenškega združenja za Beograd, Zemun in Pančevo. Beograjski akcijski odbor, čeprav obstoji že leto dni, še do danes ni ustanovil združenja. Zato je vprašal: »Kdo ga zastopa in v čigavem imenu govori ta akcijski odbor in zakaj doslej ni ustanovil organizacije?«

Na to vprašanje je — po »Novi Reči« — odgovoril g. Božo Matović, predsednik akcijskega odbora, to-le: »Beograjski upokojeneci so indolentni in težko jih je pridobiti za organiziranje. Sicer je pa to formalnost, ali dela akcijski odbor ali društvo za izboljšanje našega gmotnega položaja, važno je, da se doseže uspeh.«

Vestnik

V vednost! Tudi to številko pošljemo še popolnoma neobvezno in zastoj vsem tistim tovarišem na ogled, ki prve številke niso vrnil. Prosimo, naj se poslužijo položnice, ki je bila priložena prvi številki in nam nakažejo naročnino. Kdor se pa ne želi naročiti na list, naj ga vrne.

Spet nov grob. Meseca decembra je v Ljubljani umrl višji računski kontrolor pri poštni direkciji Ivan Rus. Dosegel je komaj 39 let, ko ga je huda bolezen prerano pobrala. Bil je zelo sposoben in tako vesten uradnik, da je pri tem pozabljal celo na svoje zdravje. Med tovariši je bil kot ljubezniv in vseskozi vzoren drug splošno priljubljen. Za njim iskreno žalujejo vsi kolegi in znanci, svojega dolgoletnega zvestega naročnika pa ohrani tudi naš list v častnem spominu. N. v m. p.!

Propaganda za naš list. Ljubljanski »Učiteljski tovariš« je v številki od 15. decembra objavil sledečo opozorilo k priloženemu propagandnemu letaku za naš list: »NAŠ GLAS«. Današnji številki priloženi poziv na naročilo lista za državne nameščence in upokojenec je namenjen tudi učitelstvu. Naročilo naj bi ga predvsem učitelstvo na večjih šolah, ker bi skupno laže utrpeli naročnino nego posamezniki. Priporočamo tudi posameznim učiteljem, ki zmorejo to naročnino, naj se naroče na ta, za uradništvo zelo važen list. Medsebojna podpora je celoti le v korist.«

Za znižanje stanovanjskih najemnin. Zaradi neprestano naraščajoče draginje postaja državnemu uslužbenstvu obstanek zmerom težji. Cene poglavitnih življenjskih potrebščinam so se tako podražile, da je potrebno skrajno varčevanje, če naj si javni nameščenci ohranijo vsaj golo življenje. Med poglavitnimi izdatki so pa po večini skrajno pretirane najemnine. Zato so pričela zadnji čas razna društva stanovanjskih najemnikov, kjer je včlanjenih največ drž. uslužbencev in upokojenec, živahno delovati, da bi se doseglo maksimiranje najemnin. Zveza organizacij stanov. najemnikov v Splitu, ki jo vodi znani uradniški organizator, prof. Marin Katunarić, je izdelala več predlogov za izdajanje novega stanovanjskega zakona, ki naj bi najemnikom razen maksimiranja najemnin prinesel tudi splošno znižanje istih. Če država iz kakršnih koli razlogov že ne more zvišati prejemkov, naj svojim nameščencem preskrbi oz. zagotovi vsaj stanovanja po zmogljivih cenah.

Novo breme. S 1. januarjem se je v Ljubljani spet podražilo mleko, tako da velja liter zdaj že 2,50 din. Podražitev so v dnevnikih prekupevalci in producenti skušali utemeljevati z različnimi vzroki, med njimi tudi s tem, da se sicer kmetom ne izplača pridelovanje mleka. Tolažili so jah spremenili v odseke. Na čelu odseka za fin. kontrolo bo uradnik fin. kontrole

na konzumente, češ, saj podražitev ni tolikšna, da bi je ne mogli prenesti. — Za vse, ki žive od stalne plače je vsaka, tudi najmanjša podražitev hudo in že kar nezno breme, ker teh novih izdatkov ne morejo na nikogar prevaliti, kakor delajo to producenti, nimajo pa tudi nobenega vira, od koder bi črpali izdatke za to novo podražitev. Posledica podražitve mleka bo ta, da se bo konzum skrčil in da bodo otroci — in to ravno v revnih družinah, kjer jih je največ — spet prikrajšani, kar se bo poznalo na njih zdravju in rasti. Državno uslužbenstvo spričo neprestano naraščajočih cen itak komaj še za silo životari in je zato sleherni podražitev zanj usodepolna. Vprašanje je, le koliko časa bo še moglo izdržati, preden popolnoma ne propade.

Prevedba železničarskih kronskih rent. Lani smo svojčas poročali, da je finančni zakon za tekoče proračunsko leto odločil, da se morajo železniškim rentnikom, ki prejemale svoje provizije in rente še v kronskih zneskih, prejemki že s 1. aprilom 1938. prevesti na dinarske zneske, in sicer al pari, to je krona za dinar. Iz nerazumljivih vzrokov doslej ta prevedba še ni bila izvršena, čeprav je železniški minister že takrat v svojem ekspoziciji izjavil, da je denar pripravljen. Po nekaterih poročilih izvršuje to prevedbo železniška direkcija v Zagrebu tudi za našo banovino, a s tem delom še ni končala. Seveda bodo dobili prizadeti razlike izplačane tudi za ves čas od 1. aprila 1938. dalje, ko bodo pač njihove rente prevedene. Vprašanje je le, kako naj ti reveži dotle vzdržijo.

Posnemanja vredno. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je odredil, da so prejeli vsi uradniki in ostali uslužbenci socialnih samoupravnih zavodov božičnico. Višina te božične podpore se je določila sorazmerno po prejemkih vsakega posameznika, in je dosegla največ polovico mesečne plače. — Tudi državni uslužbenci se veselimo nad uvidevnostjo in razumevanjem ministra za socialno politiko, hkrati si pa želimo vsaj nekaj take uvidevnosti tudi zase. Tudi v naših domovih bi bila sleherni, pa bodisi še manjša božičnica, vzbudila mnogo resničnega veselja in zadovoljstva.

Odseki za finančno kontrolo. Z odločbo fin. ministruva so se dosedanj referati za fin. kontrolo pri finančnih direkcijah vsemi dolžnostmi in pravicami odsekovega šefa. Poslej bodo finančne direkcije imele torej po sedem odsekov. Ti so: 1. splošni, 2. za računovodstvo, 3. za neposredne davke, 4. za carine, 5. za trošarino in takse, 6. za kataster in drž. posestva in 7. za fin. kontrolo. — Nova organizacijska ureditev je priprava za uveljavljenje novega zakona o fin. kontroli, ki je v glavnem že izdelan in ga je pričakovati v kratkem.

Upokojenec

Doklada za otroka - visokošola. Po čl. 21., 1. odst. lit. c) uredbe o dokladi drž. upokojenec pripada izjemoma rodbinska doklada drž. upokojenecju za otroka tudi po

dovršenem 16. letu starosti (če so sicer dani splošni pogoji), če otrok obiskuje šolo — to pa za tisti čas, ko ga pristojno šolsko oblastvo vodi kot svojega rednega učenca,

Dr. Martin Malnerič, Dubrovnik:

Trije znameniti Belokranjci na Hrvaškem

Belokranjci so miroljubni sosedje Hrvatov; saj je ostalo v Beli Krajini mnogo družin, ki se niso več preselile spet na Hrvaško, odkoder so pribežale za časa turške sile v Belo Krajino, kakor najbrž n. pr. Nemaniči (»hiža Nemanjičev« ali Nemaničev iz plemena Stupićev, — prim. Stopče na severnem pobočju Gorjanec; — Stupići so živeli v karlobaškem knežtvu); Skaurini (Skavurini; Ivan Skavurin, popglagolaš l. 1668. v Mrežnici); Maliči (Viniča), ki so najbrž »hiša« iz plemena Mogoričev (Mogor — Mohor) itd.

Iz Vinice je tudi Peter Gregor Maljevac, »prvi hrvaški novinar«; nekateri ga imenujejo »Juraj Malevac«. Rodil se je dne 2. marca 1732. na Vinici, postal kapucin in glasovit govornik. V letih 1788.—1790. je v stihih poročal o turških bojih: »Nestrančno vezdašnjega tabora is-

pisivanje«; svoje vesti je črpal iz dunajskih poročil. Maljevac je zložil duhovito pesem: »Horvacka od Kristuševa narodenja vitija« (l. 1800.). Že prej, leta 1788. je napisal »Nagovaranje Vukasovičevih dobroteljcev na vojevanje proti Turčinu«. Spel je pesmi v slavo zagrebskega škofa Vrhovca in bana Erdeda. Leta 1800. je izdal »Duhovni kalendar«. Umrl je dne 29. januarja 1812.

Ivan Mulih se je rodil dne 10. aprila 1736. v Črnomlju. Postal je jezuit in apostolski misionar v zagrebški škofiji; napisal je: »Prodeštva kratka i gotova za sve nedeljne dneve«, Zagreb, l. del 1782., 2. del 1784. Umrl je Ivan Mulih v Zagrebu dne 12. oktobra 1798.

Vinko Šeringer se je rodil v Črnomlju dne 20. marca 1862., postal učitelj na Hrvaškem in je bil nazadnje ravnatelj borongajske ljudske šole v Zagrebu. Šeringer je napisal mnogo pedagoških člankov in izdal povsod po Hrvaškem znani »Priručni rječnik tudih riječi«, — slovar tujk, ki je doživel več izdaj. Vinko Šeringer, iz poznane Šeringerjeve hiše v Črnomlju, živi v Zagrebu.

* Najbližji belokranjskim Nemaničem so najbrž Nemaniči iz Ladihovičev pri Slunju, a Golubičim bosiljevski Golubići. Ladihovski Nemaniči, kot tudi bosiljevski Golubići so bili nižje hrvaško plemstvo; tako najbrž tudi Stenešiči (Viniča; Severin); takšni plemiči so bili tudi sodniki (»rihtarji«) narodnega prava, katerih spomin še danes živi med Belokranjci. — Op. pisca.

H. R. Bret:

Gospod generalni

(Pisarniška zgodba.)

Devetnajstletna, srednje velika plavalaska s sinjimi očmi in privihanim noskom, taka je Lili, strojepiska pri Olju & masti na debelo. Stara tvrdka, ugledna tvrdka, zares velik obrat z mnogimi delavci, nameščenci, prokuristi in ravnatelji. Vsemu podjetju načeluje gospod generalni direktor. Ime mu je čisto preprosto Miller. Lili sedi v nekem pisarniškem kotu, prav res v pravem kotičku, prepisuje pisma, ki gredo po vsem širnem svetu — zdi se ji časih, kakor

da se vrti vsa zemeljska obla okrog Olja & masti, časih sanja, toda le za malo časa, ne preveč zares. Takole dve minuti sanjarije je lepše od vsega pisarniškega klepeta, saj končno gre vselej za isto: da ima ta ali tista že spet novo obleko, ki si je vendar nikakor ni mogla nabaviti zgolj od svoje plače, da se je gospod Brown zaročil, da se je gospod Smith oženil in da je žena prokurista Simona dobila otroka. Časih govore tudi o generalnem direktorju. Lili ne ve zakaj: toda če prično govoriti o njem, preneha z delom ali s sanjarjenjem, poslušne in srce ji prične bitti. In nato je Lili spoznala gospoda generalnega direktorja Millerja. Čisto slučajno. Čas dopustov je, uslužbencev ni dovolj in tajnica gospoda generalnega nenadoma oboli.

»Pošljite mi brž strojepisko«, zakliče mogoče skozi telefon. Odločitev pade na Lili. Srce ji močno udarja, prsti se ji tresejo, ko piše po narekovanju. Toda saj je v Olju & masti že tako dobro vdela, in gospod generalni direktor ji ob odhodu privoščil ljubeznivo besedico. Lili globoko zardi, sonce ji sije na plave lase in gospod generalni se blagohotno nasmehne.

najdlje pa do dovršenega 23. leta starosti. Nekemu upokojencu je bilo izplačevanje rodbinske doklade za otroka - visokošolca ustavljeno s koncem junija tistega leta, v katerem je dokončal redne študije in meseca oktobra nato opravil zadnje izpite, vse to v rednem roku. Sin še ni bil star 23 let. Na upokojenčevu pritožbo je finančno ministrstvo odločilo, da je treba ugotoviti, do kdaj je tega otroka univerzitetna uprava vodila kot rednega učenca. Ta ugotovitev, ki jo je priložiti očetovi prijavi za rodbinsko doklado, tvori podlago za oceno vprašanja, ali mu gre rodbinska doklada za sina tudi za sporno dobo ali ne. — V konkretnem primeru je oče predložil potrdilo univerze, da smatra sina do konca meseca oktobra, v katerem je opravil zadnje izpite, za svojega rednega slušatelja, čeprav je formalno dovršil študije že meseca junija. Z ozirom na to potrdilo se je očetu rodbinska doklada naknadno priznala tudi za mesece julij do konca oktobra dotičnega leta.

Zagrebski upokojenški dom. Večkrat smo že pisali, da namerava zagrebška upokojenška organizacija sezidati svoj dom, v katerem naj bi bila prenočišča za društvene člane, ki stanujejo izven Zagreba, menza za upokojence, društveni lokali in dvorana za zborovanja, razen tega pa tudi trgovski prostori in stanovanja, ki bi se oddajala v najem. Doslej je društvo v ta namen že zbralo približno 60.000 din glavnic. Ker gre zbiranje sredstev prepočasno, predlagajo posamezni člane razne načine, kako bi se potrebna glavica kar najprej zbrala. Neki član je v društvenem glasilu predlagal, naj izda društvo 100.000 delnic po 100 din, kar bi vrglo 10.000.000 din. Delnice bi lastnikom dajale gotovo lep dobiček, društvo bi pa postalo lastnik poslopja, ker bi moglo za zbrano glavico nakupiti ustrezno šte-

vilo delnic. Tudi efektno loterijo predlaga isti član. Srečke naj bi bile po 10 din vsaka. Tudi na ta način bi bilo mogoče zbrati večjo glavico. — Društveni odbor pa v svojem listu sprašuje člane in druge upokojence, ali bi bili pripravljeni dati društvu brezobrestna posojila, v kolikšni višini in za koliko časa? Ali bi posodili društvu denar po 3 1/2 do 4%? Ali bi prevzeli 3% delnice po 100 din, ki bi se amortizirale v določenem času? Preden društvo ne dobi vsaj približnih podatkov, ne more izdelati nobenih določenih predlogov.

Iz upokojenške organizacije v Splitu. Banovinsko združenje drž. upokojencev v Splitu je zaprosilo upravnika splitske glavne pošte, naj pokojnine za november dá izplačati že prvega, dasi je ta dan praznik Vseh svetnikov. Upravnik pošte je ugodil ti želji in potrebno odredil, o čemer so bili upokojenci obveščeni po dnevnikih. V obvestilu pa je koncipient pojasnil to upravnikovo odločitev z besedami, »ker je uvidel potrebo upokojencev«. Zaradi teh besed so se pa nekateri splitski upokojenci čutili tako zelo razžaljene, da so protestirali pri poštinem direktorju, češ da jih ta dostavek žali.

Popusti v lekarnah. Članom upokojenške organizacije v Somboru dovoljujejo vse somborske lekarne popust pri nabavi zdravil. Ta popust dobe društveni člani samo tedaj, če so recepti napisani na posebnih golicah, ki jih je izdalo upokojenško društvo in ki so opremljene tudi z društvenim pečatom. — Bilo bi prav, da bi združene naše upokojenške organizacije dosegle slično ugodnost tudi za svoje člane, ker so zdravniki, ki jih zlasti starejši upokojenci mnogokrat potrebujejo, pretirano draga in mnogokrat skoro nedostopna siromašnejšim upokojencem.

in izrazil upanje, da bo minister našel potrebno sredstva da ugodj najnujnejšim in najbolj neodložljivim potrebam, kar ne bo le v interesu uslužbenstva temveč tudi poštne stroke same. Minister je izjavil, da mu je znano, da je poštna stroka najbolj zastopljena med vsemi javnimi službami in da kot star uradnik (novi poštni minister je po poklicu profesor in je bil nazadnje ravnatelj trgovske akademije) dobro razume težave malih ljudi, zaradi česar bo posvetil posebno pozornost socialnim vprašanjem osebja. Nato je poudaril, da si želi iskreno sodelovati z organizacijo in da bo skušal vsa vprašanja proučiti v zvezi z njo. Za novi proračunski načrt se bo z vsilo zavzel, da bo sprejet v celoti po predlogu.

Iz poštne organizacije. Na seji ljubljanske sekcije Združenja uradnikov p. t. t. stroke konec oktobra je predsednik g. N. Šturm poročal (po glasilu organizacije) tudi tole: »Zaradi deklaracije, da hočemo delovati strogo na stanovski podlagi, smo v nekih krogih postali nezaželeni. Zaradi tega je razumljivo, da nismo vedno uspeli z intervencijami v korist posameznikom. Toda organizacija zaradi tega ni izgubila svojega pomena, ker ima še veliko torišče dela v korist celokupnemu članstvu in tu je organizacija delovala v nezmanjšanem obsegu. — Preplah članstva, ki ga je opažati, ni opravičen, zato naj se mu članstvo na vda in naj ostane trdno v svoji organizaciji. Ta je faktor, s katerim se mora računati. Čimbolj smo nezavedni, tem slabše se nam bo godilo.«

Za dom zvaničnikov finančne kontrole. Ze lani smo poročali, da je Združenje zvaničnikov fin. kontrole izdalo posebne kolke, ki se prodajajo po 1 din komad in gre čisti dobiček v sklad za zidanje doma zvaničnikov fin. kontrole. Organizacija je zdaj sklenila, da se bodo kolki prodajali samo še do 1. aprila 1939., nakar se izvrši

obračun. Ze doslej je bil odziv na to človekoljubno in socialno akcijo prav zadovoljiv, tako da je upati, da bo končni uspeh izpolnil nade organizacije, ki si je stavila nalogo postaviti dom, kjer naj najdejo zavetje bolni društveni člani.

Učitelji za svoje pravice. Na občnem zboru okrajnega učiteljskega društva JUU pri Sv. Lenartu v Slov. goricah so zborovalci soglasno sprejeli naslednjo resolucijo: »1. Učiteljstvu se naj prizna stalnost. 2. Odpravi se naj celibat, ker je enostranski in krivičen. 3. Šolska uprava naj se loči od politične. 4. Dovolj se naj poštinska prostost za vse pošiljke šolam. 5. Končno se naj uredi položaj šolskih upraviteljev. 6. Pripravniki se naj po izpolnitih pogojih, t. j. po 3 letih službovanja, takoj prevedejo v uradniško skupino. 7. Prejemki poročenih učiteljic se naj izenačijo s prejemki neporočenih v smislu gesla: »Za enako delo enako plačilo«. 8. Neobhodno je potrebno, da se prejemki učiteljstva zvišajo sporedno z naraščanjem cen vseh življenjskih potrebščin in to takoj, da se prepreči nadaljnja zadolžitve, ki je že katastrofalna. 9. Rodbinska doklada za ženo se naj takoj vrne. 10. Prizna se naj rodbinska doklada za otroke v prvotnem znesku mesečno po 150 din.«

Našim organizacijam! Uredništvo vabi s tem novič vse strokovne, stanovske in gospodarske organizacije drž. uslužbencev in upokojencev, ki nimajo lastnih glasil, naj mu dostavljajo redno in pravočasno vse važnejše vesti, ki se tičejo njihove stroke, predvsem izbrana poročila o občnih zborih in društvenih sestankih ter sploh vsa poročila o strokovnem in organizacijskem gibanju. Uredništvo je pripravljeno otvoriti za posamezne stroke posebne stalne rubrike, v katerih bi dotične organizacije mogle redno obveščati svoje članstvo.

Božičnica upokojencev

(Dopis iz Maribora.)

Božičnica, katero je priredil odbor tukajšnjega Društva jugoslov. drž. in samoupravnih upokojencev svojim revnejšim članom dne 21. decembra v Gambinovi dvorani v Mariboru, je nepričakovano lepo in v prirčni harmoniji vseh udeležencev uspela.

Ze ob osmih je bila okrasena dvorana popolnoma zasedena. Prvi je pozdravil navzoče zaslužni predsednik društva, dvorni svetnik v p., g. dr. Kronvogel. Nato je sledila državna himna in 3 koncertni komadi orkestra »Drave«, katerega je vodil njen bivši dirigent, društveni tajnik g. Koudelka. Pevski odsek Društva magistratnih uslužbencev je pod vodstvom g. Avsenjaka zapel hvaležnim poslušalcem krasne slovenske narodne pesmi.

Sledil je božični govor I. podpredsednika, g. Vrbnjaka, ki se je zahvalil vsem dobrotnikom, ki so pripomogli, da se je ta lepi večer mogel prirediti, orisal je dohodno delo društvenega odbora in njegovo stremljenje, da s prihranki iz skromnih članskih prispevkov obdari vsako leto za praznike lepo število najrevnejših članov.

Posebno pa je razveselil navzoče in zbudil pravo tovariško razpoloženje nastop g. magistratnega načelnika Zorzuta, ki je v šaljih in prirčnih stihih orisal pomen krasne božičnice.

Božično drevesce je zablestelo v morju luči in potem ko je orkester zaigral in so pevci zapeli »Sveto noč, blaženo noč«, je sledilo diskretno obdarovanje 52 članov z darili v gotovini.

Nato je spregovoril v imenu g. župana dr. Juvana, ki je za ta večer društvu nakazal lepo podporo, mag. ravnatelj g. dr. Rodoček. V prirčnih besedah je pozdravil navzoče in na kratko orisal blagodejno delo mestne občine za svoje številne reveže.

Po zahvali društvenega člana g. Kebriča odboru, ki nobeno leto ne pozabi revnih članov društva, se je razvila tovariška zabava, med katero so orkester »Drave« in mag. pevci skrbeli za razvedrilo društvenih članov in gostov.

Pripomniti moramo, da je odbor vse obdarovance pogostil z večerjo in pijačo in da je vse stroške prireditve kril iz prostovoljnih prispevkov, bodisi od imovitejših članov ali drugih darovalcev, in da je iz teh prispevkov poklonil društveni blagajni še lep prebitek.

Vsem udeležencem tega večera, med katerimi je bil tudi naš novi narodni poslanec g. Žebot, bo večer ostal kot lep spomin na koristno in nesebično delo društvenega odbora, z iskreno željo, da še nadalje nemoteno in složno deluje v korist našega vzornega »Društva državnih in samoupravnih upokojencev(k) v Mariboru«.

Iz organizacij

Zborovanje železniških uradnikov. Ljubljanski pokrajinski odbor Združenja železniških uradnikov ima svoj redni občni zbor dne 5. februarja v Ljubljani, v restavraciji Miklič na Masarykovi cesti. Zborovanje bo ob polu treh popoldne. — Podobor iste organizacije v Mariboru je pa sklical svoj redni občni zbor za nedeljo,

dne 15. januarja, v hotelu Meran v Mariboru, in sicer za polu desetih popoldne. Po občnem zboru skupen izlet v okolico.

Poštarji pri novem ministru. Izvršilni odbor Združenja uradnikov p. t. t. stroke je obiskal novega poštnege ministra, g. Panta Jovanoviča. Predočil mu je poglobljene težnje in potrebe poštnege uslužbenstva

»Kakšen čeden deklič«, mu šine v glavo. Zunaj si pa Lili misli na tihem: »Ze čisto bele lase ima, dobro sem opazila to. Toda kakšen ostro zarezan, razumen obraz, in visoka, vitka postava je še čisto mladostna.«

Bolezen tajnice je resnejša, kakor so sprva mislili. Delj časa se ne bo mogla vrniti v pisarno. Lili se je precej prvikrat izkazala. Izbero jo za nadomestilo. Tako sedi zdaj dan za dnem od jutra do večera pri gospodu generalnem direktorju in kaj je še lepšega na svetu kot je Olje & mast? Večkrat odide. Posvetovanja, seje. Lili vé vse, zabelči vse, že je postala nepogrešljiva.

Nekoč Lili pozorno ogleduje posvečeno sobo gospoda generalnega. Stvarno sodobno je urejena. Samo dvoje slik je na stenah, dvoje otroških podob. »Ali so to pač njegovi otroci? Kadar bo kedaj dobre volje, ga pa povprašam«, si misli Lili.

Generalni direktor Miller je, kar je več kot čudno, zadnje čase zelo pogostoma dobro razpoložen. Sam ne vé zakaj. Posli se ne razvijajo ravno preveč dobro. Tudi

sicer ima človek mnogo skrbi. So to mar povzročili prvi topli dnevi? To malce prvega sonca? Gospod Miller tega ne vé. Toda nekega jutra se zaloti, da žvižga kakor fantič na ulici, ko gre po hodniku proti svoji sobi.

Lili sliši žvižganje in si misli: »Zdi se, da mora biti danes prav sijajne volje. Danes ga pa vprašam.« In spet stoji pred podobama otrok. Tako rada bi imela otroka od njega. Niti za trenutek ni Lili sram ob ti misli. Sodobno dekle je.

Pri tem pa preslihi, da so se odprla vrata in gospod generalni direktor, navzlic belim lasem tako vesel in mladosten, zagleda prikupno devetnajstletno dekle, ki ji je sonce kar preplavilo plavalaso glavico z žarkim bleskom. Smehlja se, nenadoma razume zakaj zdaj vselej tako rad gre v pisarno. Bog vedi, saj človek ni več ravno mlad, toda nekaj nas je pa še, čisto dobro se postavi, nekateri pravijo celo »prav dobro«; in končno, zakaj ne?

Veselo pozdravi gospod Miller nadomestujočo tajnico, in si da predložiti po-

INHALIRAJTE

Potrebno je, da se o inhaliranju bolj izčrpno piše, ker pogosto naletimo na čisto napačna pravila, katera povzročajo, da se bolnikovo stanje še poslabša. Vendar pa je inhaliranje, v primerih, kjer je tako zdravljenje potrebno, zelo važna in priporočljiva zdravitelna metoda. Inhaliranje se izvrši z

što, posluša poročilo o nekaterih telefonskih pogovorih, pri tem se pa neprestano smehlja. Lili se ohrabri — saj se delo še ni pričelo. Boječe pokaže na sliki in vpraša: »Kaj neda, gospod generalni direktor, to so vaši otroci?« In čaka na pritrdilni odgovor.

Toda zgodi se nekaj čudnega: z obraza mu izgine smehlaj, z njim je izginila samozavestnost in mirna vzvišenost.

»Seveda se mu zdim nesramna«, si misli Lili in solze ji hočejo zaliti oči. On to opazi in dobitno pristopi k nji. Čisto naravno, čisto potihem jo poboža po lepih plavih laseh.

»Ne, gospodična Lili,« — odkod neki vé, da mi je Lili ime? — »to niso moji otroci. To so — moji vnuki.«

In za trenutek zavladala popolna tišina med njima.

Nato se gospod generalni siloma zdravnika. Čisto stvarno in mirno reče: »Prosim gospodična, vzemite stenogramski zvezek, danes imava še mnogo posla...«

Nove knjige

Velik uspeh »Našega Roda«. Prvo številko tega vzglednega slovenskega mladinskega lista, ki ga izdaja ljubljanska Mladinska Matica, je moralo založništvo ponovno ponatisniti, tako da znaša skupna naklada prve številke 26.000 izvodov. Če doseže naklada 30.000 iztisov, bodo prejeli naročniki za isto naročnino poleg obljubljenega letnika lista še četrto knjigo.

»Zdravje«. Izšla je 9. številka tega vzglednega poljudno zdravstvenega mesečnika s sledečo zanimivo vsebino: Spomenik. Dr. Ivo Pirč: Socialna zdravstvena pomoč učencem. Dr. Smerdu: Naša borba z jetiko. Medicina v starem Egiptu. Dr. F. G.: Kolera. Šport kot zdravilno sredstvo. Glasnik higienskih ustanov. Od tu in tam. Dobro da veš. — Zdravstvena literatura. — Uprava lista »Zdravje« je v Ljubljani, Pred Škofijo št. 1, kamor se pošilja tudi naročnina, ki znaša za Jugoslavijo din 30,— na leto. List izhaja vsak mesec in ga zaradi zanimive in poučne vsebine vsem državnim uslužbencem priporočamo.

»Mladika«. Z dvanajsto številko je ta najlepši slovenski družinski mesečnik zaključil letnik. Z njo so se končale letošnje povesti, objavila je pa tudi več zaključnih krajsih leposlovnih in poučnih prispe-

kov. Kakor vse, je tudi ta številka lepo ilustrirana in objavlja nekaj Jakčevih risb. — »Mladika« izhaja vsak mesec v Celju, kjer se naroča pri Mohorjevi tiskarni. Na leto stane samo 84 din.

»Zdravje«. Vsebinska 10./11. številke: Spomenik. — Dr. Ivan Bonač: Pomen in način študija ljudske prehrane. — Dr. Viktor Kocijančič: Higiensko odvajanje odpadkov. — Medicina v starem Egiptu. — Luskavica. — Kolera. — Nevarnosti električnega toka. — O pravilni negi zobne krtačice. — Lastovke proti malariji. — Redkvica proti žolcu in revmatizmu. — Glasnik higienskih ustanov. — Od tu in tam. — Dobro da veš. — Zdravstvena literatura. — Tekmovanje za nagrado. — Beseda uprave. — »Zdravje« je edina slovenska poljudno pisana zdravstvena revija, ki prinaša mnogo poučnega, zanimivega in za vsakogar koristnega gradiva o zdravju in boleznih. List bi po pravici zaslužil več zanimanja in več gnotne podpore s strani naše javnosti. Mesečnik »Zdravje« je potreben vsakomur brez razlike stanu in poklica. Naročnina za vse leto znaša komaj 30 din, naroča se pa list v Ljubljani, Pred Škofijo 1. Uprava pošlje na zahtevo tudi brezplačno na ogled številko lista. »Zdravje« priporočamo vsem našim bralcem.

Zdravstvo

vdihanjem plinastih, tekočih in trdnih snovi zraka, ali fizikalno in kemično izpremenjenega zraka. Glavno delovanje inhalacije je njen vpliv na nekatera mesta sluznice dušnika. Inhalaciji se je tudi treba zahvaliti, ker inhalirano snov vsrkava sluznica dušnika, da se na ta način kaj lahko dovaja tudi druga zdravitelna sredstva telesu po tako nastali prosti poti. Glavna vrednost v praktični uporabi inhalacije je v trenutku, ko se spremeni tekočina ali trdna snov v plinasto ter se združi z vdihanim zrakom.

Dokazano je, da vsebuje vsaka kaplja v trenutku razpada negativno elektriko. Mnoga druga podrobna znanstvena raziskavanja imajo za svrha, da iznajdejo koristi in neugodne vplive, posebno pa še pojave, ki so posledica delovanja inhalacije. Vendar se mora brez ozira na vse to priporočati vsakemu bolniku, ki kašlja in je nahoden, da inhalira.

Oblike kemično čisti, barva, plilsira In lika tovarna J O S. R E I C H.

Nočemo se baviti s silno komplicirano znanostjo inhaliranja. Bodi omenjeno le to, da je treba pri inhaliranju upoštevati hidriatičen kemični in mehanični efekt. Zgodi se lahko, da oboli sluznica dušnika ako inhaliramo v nepravem času. Kako škodljivo vpliva hladna inhalacija pri močnem vnetju, dočim topla inhalacija radi povečanja pulza, bolečine stopnjuje. Ako so sluznice zelo vlažne, lahko nepravilna inhalacija zdravstveno stanje zelo poslabša.

Marsikateri možganski prehlad lahko povzroči inhalacija, ki jo je, da se ozdravi nahod, priporočil kak znanec kot najboljše zdravilno sredstvo. Četudi lahko razkroj olja deluje ugodno pri akutnem vnetju grla in sapnika, se mora reči, da je treba za časa inhaliranja pri akutnih katarjih sluznice ravnati z največjo previdnostjo. Pri kroničnih katarjih sluznice se pokaže najbolj efektno zdravljenje z inhaliranjem, in to z različnimi sredstvi.

V vsakem primeru pa ne spada inhaliranje med nedolžna domača sredstva, ki so označena v splošnem, da, ako ne koristi, škodujejo tudi ne.

Svetovati pa je, da je treba v vsakem tozadevnem bolezenskem primeru vprašati zdravnika za svet.

Bolečine.

Občutljivost različnih oseb glede bolečin je zelo različna. Nekateri prenašajo res hude bolečine vdan in brez tožbe, dočim so drugi že pri malenkostnih vsi obupani. To je seveda treba upoštevati pri presoji. Tu ne mislimo na bolečine zaradi kakega udarca in iz sličnih povodov, temveč na one, katere povzročajo nekatere bolezni. Te nastopajo bolj ali manj trajno, ali pa le na pritisk ali pri gibanju. Omenjene so na gotov kraj ali pa se razširjajo od njega in prehajajo na druge kraje. Tudi kakovost bolečine (ali vrta, žge, trga itd.) je važna. Bolnik jo običajno opisuje gostobesedno in rabi razne primere. Umevno je, da človek v nezavesti ne toži o bolečini, četudi ga muči kar se včasih da razbrati iz obličja.

Glavobol je prav pogost, dostikrat se le preveč zanemarija. Ako se pojavlja pogosto ali celo zdržema, mora veljati v znak obolenja. Narodna prislovica pravi, da »po slabi tovarišiji rada glava boli« in to je res, zlasti ako se je tedaj zaužilo več alkohola. Tudi takega glavobola se je treba varovati. Paziti je tudi na to da se vsakdo redno vsak dan izčisti; dolgotrajno zaprtje povzroča težke glavobole. V ostalem pa je treba paziti na način glavobola; v katerem času se pojavlja in koliko časa traja, ali se druži z vrtoglavico ali želodčnimi težnjami (bljuvanjem) ali se razprostira čez vso glavo ali je omejen le na polovico (migréna, precej pogosta pri ženskah).

Glavobol je prav pogost pri vročinskih boleznih; pri legarju je zlasti pričetni glavobol na čelu dostikrat značilen. Umevno, da se pojavlja pri različnih možganskih boleznih.

Zelo pogost je glavobol pri slabokrvnih in bledičnih dekletih, zlasti za časa menstruacije (mesečnega perila).

Neuralgije so bolečine, ki se pojavljajo v poteku živcev in nastopajo v atakah (napadih). Pri sklepnem revmatizmu in protinu so bolečine v sklepkih. Bolečine v mečah so dostikrat pri alkoholikih. Zelo težke so ishijatične bolečine v kolku, raztezajoče se na spodnjo končino.

Pri bolečinah v prsih naj se pazi, ali nastopajo pri globokem dihanju ali kašlju.

Pri bolečinah v trebuhu so podatki dostikrat prav netočni, združujejo se tudi z drisko in koliko, včasih z bljuvanjem. Hudo boleče je vnetje trebušne mrene (peritonitis). Bolečina na gotovem kraju ob desnici, značilna za vnetje slepiča, je narodu dobro znana. Težke bolešne napade povzročajo žolčni kamni.

Vse težje bolečine naj bodo povod, da se popraša zdravnika, ki bo po preiskavi ugotovil vzrok ter podal navodila za zdravljenje.

Bolečine bolnikom dostikrat kratijo spanje. A tudi sicer trpi spanje pri mnogih boleznih. Da bolnik preveč ne oslabi, uspavajoča. Preden naj bolnik zaspi, se ga je treba skrbeti za zadostno spanje. Zdravnik bo dal primerno zdravilo. Večina teh zdravil je proti bolečinam uspešna in obne sme z govorico ali z berilom preveč buditi ali celo razburjati, odvraca naj se tudi prevelika svetloba v sobi, v hiši naj po možnosti vlada popoln mir.

Pri bolnikih, ki so se zastrupili z omotičnimi strupi, pa je treba spanje prepričiti.

Dr. F. G.

Pri majhnih otrocih ni dobro, da se igrajo s psi ali da so sploh psi v hiši; psi morejo prenašati razne bolezni.

Proti močenju otrok v postelji pomaga čisto navadno sredstvo: ker otrok običajno pušča vodo tedaj, ko leži na hrbtu, mu napravimo z brisačo vozec na hrbtu, da mora ležati postrani, in pomagano je.

Rahitido (angleško bolezen) pripisujejo sedaj pomanjkanju vitamina D. Nadomestimo ga z uživanjem vigantola itd., pri čemer pa ne smemo pozabiti na stara zdravila sredstva: luč, zrak in ribje olje.

Težke primere pljučne tuberkuloze zdravijo sedaj tudi s tem da naredijo v koži z živimi tuberkel-bacili aktivna bolezenska ognjišča, ki ščitijo notranje organe.

Proti pljučnemu vnetju priporočajo v zadnjem času kvas. Namažemo ga okoli dva kilograma na plateno ruto in ga denemo na prsi. Začnemo se potiti, kmalu se odkašljamo, temperatura pade.

Zlezni abscesi pod pazduho nastanejo večinoma radi močnega potenja in po-

manjklivega umivanja pod pazduhe. Uporabljati moraš dnevno alkohol, kolinsko vodo ali pa maščobni prašek, in sicer tako v pod pazduhi sami kot pri sosednih partijah. Absces sam zdravimo s toploto in z zdravilnimi mažami. Dobro je tudi obžarevanje z Röntgenom, da se prepreči infekcija sosednih žlez, ki večinoma ob enem zbolijo.

Proti migreni nam pomaga hrana, ki je revna na sladkorju, kruhu in pecivu.

Proti tvorom ali uljesom pomaga pogosto zelo hitro injekcija zavrelega mleka.

Proti nahodu uporabljajo v zadnjem času dvakrat na dan vbrizganje mazila iz kačjega strupa v gornji del roke.

Proti pomanjkanju teka pri pljučnih boleznih priporočajo sladkor. Pij na tešče skodlico čaja s tremi do osmimi koščki sladkorja in šele pol ure nato zajtrkuj, če ti čaj ne zadostuje tudi že za zajtrk. Tri tedne delaj tako in boš videl, da se ti bo povrnil tek.

Proti nočnemu potenju priporočajo drgnjenje z octovo vodo, preden gremo

spat, predvsem pa apnenske preparate.

Začasno premočno bitje srca odpravimo pogosto s kininom.

Krče različnih vrst zdravijo v zadnjem času s prav dobrim uspehom s preparatom spasmo-cibalgin.

V borbi proti hripi nam služi kot profilaktično sredstvo sistematično utrjevanje potom vodne terapije; če obstoji sum infekcije vzamemo večkrat na dan majhne praške kinina.

Pri sladkorni bolezni uporabljajo sedaj namesto dosedanjih večkrat na dan danih injekcij z insulinom, tako zvani insulin durante, ki ga vbrizgajo le enkrat v teku dveh do treh dni.

Bradavice odpravimo z injekcijami lastne krvi; tako se obranimo brazgotin.

Pri obsežnih tvorbah bradavic pomaga najhitreje obsevanje z Röntgenovimi žarki in pa zdravljenje z lastno krvjo.

Migrena je menda posledica slabega delovanja jeter in jo zdravimo z zdravljenjem jeter.

(Iz »Zdravja«, Ljubljana.)

Prošnja dobrim srcem

V Kostanjevici na Krki živi upokoje-ni davčni izvrševalec Janez Marolt, ki se je rodil 15. novembra 1840., in je torej že izpolnil svoje 98. leto starosti.

Od svojega sedemnajstega leta pa do petinsedemdesetega je bil neprestano v službah, in sicer najprej pri notarju, nato pri sodišču, pozneje je bil poštar in občinski tajnik, nazadnje pa davčni izvrševalec pri davčnih uradih v Mokronogu, na Vrhniki in končno pri opuščeni davkariji v Kostanjevici, kjer je bil začetek leta 1915. upokojen.

Janez Marolt je staroupokojenec, ima zelo majhno pokojnino brez vsakega postranskega dohodka ali premoženja. Njegova žena Marija je tudi že 79 let stara in zelo slabotna, sam je pa skoraj popolnoma slep in zelo gluha. S svojo več ko skromno pokojnino z ženo vred komaj za silo životari, za zdravila, kak priboljšek, boljše hrano in nego, kakršna je tako starim in

beteznim ljudem nujno potrebna, pa niti od daleč ni.

Trpka je usoda človeka, ki je vse svoje življenje prebil v javnih službah, pa mora na stara leta trpeti pomanjkanje in etisko. Bilo bi res plemenito in človekoljubno delo, olajšati in olepšati temu staremu drž. nameščencu njegova poslednja leta. Že majhen znesek bi mu bil v veliko pomoč in bi mu mogel napraviti nekaj veselja.

Zato objavljamo te vrstice z željo in upanjem, da se bo med našimi bralci vendar le kdo našel, ki bo po svojih močeh mogel prispevati, da se častitljivemu starčku vsaj nekoliko pomaga. Kdor hoče prispevati kako podporo v ta namen, naj jo pošlje naravnost na naslov Janeza Marolta v Kostanjevici na Krki št. 18. Tudi skromen dar bo slepemu in gluhamu starčku, ki bo skoro dočakal 100 let, v veliko uteho in v dokaz, da so še dobri ljudje na svetu, ki čutijo za soljudi v stiski.

Iz različnih strok

Naše šolstvo in narodni poslanci. Iz uvodnika, ki ga je pod tem naslovom objavil »Učiteljski tovariš«, posnemamo, da je po izjavi prosvetnega ministra bilo v minulem proračunskem letu 1.431.000 učencev v ljudskih šolah, medtem ko je precej po ustanovitvi Jugoslavije bilo vseh učencev komaj 650.000. V dunavski banovini znaša število ljudskošolskih učencev 12 %, v savski le še 10 %, v drugih banovinah okrog 9 %, v vrbaski komaj nad 6 % celotnega prebivalstva. Nasproti temu znaša število ljudskošolskih učencev v Sloveniji 15 % prebivalstva. Če bi bilo v vsakem oddelku v šolah po 50 otrok, je letos pri sedanjem številu šol 1880 učiteljev premalo. V novem proračunu se pa število učiteljskih mest zviša komaj za 500, a samó v Sloveniji manjka 251 učiteljev. Če bi pa hoteli v vsi Jugoslaviji dvigniti šolstvo na stopnjo, na kateri je v Sloveniji, bi bilo treba pa še 22.000 učiteljev. — Značilno in žalostno pri tem pa je to, da je bilo pri obravnavanju prosvetnega proračuna v narodni skupščini navzočih povprečno komaj po 20, a največ 50 poslancev.

Bolezni med poštarji. »Jugoslovenska pošta t. t.« objavlja podatke o velikem

številu obolenj med poštnim uradničtvom. Znano je, da je v poštnem resoru velik del uslužbenstva stalno hudo bolan, tako da je zmeraj veliko število osebja na bolniških dopustih. Prav zaradi tega se je tudi že obravnavalo vprašanje ustanovitve posebnega bolniškega sklada za poštno nameščence po vzorcu železničarskega. Toda ne le, da uslužbenci pri pošti pogostoma zbole zaradi neprikladnih in nehigijskih službenih prostorov in napornega dela, tudi sprejemanje bolehnih prosilcev v službo povečuje število obolenj. Tako je neki novinec nekaj mesecev po nastavitvi umrl za odprto tuberkulozo. Tudi neki drugi na novo sprejeti uslužbenec je umrl komaj nekaj mesecev po sprejemu v poštno službo. Zato bi bilo treba pooprstiti predpise glede zdravstvenega stanja prosilcev za poštno službo in naj bi izdajali spričevala samo drž. zdravniki. Ker se pa novi poštni uslužbenci pogostoma postavljajo brez predložitve listin, katere zahtevajo od postavljenih šele po sprejemu, je mogoče, da se nastavljajo telesno nesposobni prosilci, kar seveda ni v prid ne službi ne drugim poštnim nameščencem, ne postavljenim samim.

Poslužite

se pri svojih naročilih

KNJIGARNE
UČITELJSKE
TISKARNE

V LJUBLJANI

in njene podružnice

V MARIBORU

Kupujte svoje potrebščine
pri tvrdkah ki inserirajo
v »NAŠEM GLASU«

KREDITNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev
v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874.
Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413.
Posojila do Din 10.000.— vsem javnim nameščencem
po 7% proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvo.

Priporočamo tvrdko

M. TIČAR
LJUBLJANA

za nakup pisarniških
in šolskih potrebščin

Kralj. dvorni dobavitelj

ANTON VERBIČ

Telef. 2673

LJUBLJANA DELIKATESE
SPECERIJA

Skrbna postrežba! Najnižje cene
Sveže blago!

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin t. z. z. g. z.

Ljubljana, Vodnikov trg št. 5 • Telefon št. 4421

Širite
zadružno misel
med svojimi
tovariši!

Državni uslužbenci! Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.